

NAPREJ

„ Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke „

Štev. 99.

V Ljubljani, petek dne 9. novembra 1917.

Leto I.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravljalstvo v Ljubljani, Franciškaška ulica šte. 6, 1. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za pol leta K 15.—, za četrt leta K 7.50, za mesec K 2.50. Za Nemčijo celo leto K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezne številke po 10 vinarjev.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije za list po poštne prostje.

Inserati: Enostopna petlet vrsta 30 vin.; pogojem prostor 50 vin.; razglaš in poslano vrstica po 60 vin.; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Novi državljanski prevrat v Rusiji.

Kerjenski pobegnil.

Dunaj, 8. novembra. (Vojnoporočevalski stan.) Naše postaje za brezžični brzojav na severovzhodu so prestrigle danes sledečo, nepopolno brzojavko, ki je bila poslana iz Petrograda na vse armade: Oklic vojno revolucionarnega odbora: (Začetek manjke.)

Politični ujetniki se takoj osvobodijo. Revolucijski odbor je zaprl bivše ministre Kornilova, Kiškina, Tereščenko, Maljantoviča, Nikitina itd. Kerjenski je pobegnil. Vsem armadnim organizacijam se zapoveduje, da ukrenejo vse potrebno za aretacijo Kerjenskega in ga pošljejo v Petrograd. Vsaka pomoč Kerjenskemu se kaznuje kot težak državniški zločin. V Petrogradu je zmagala delavska in vojaška revolucija.

Za takojšen mir.

Petrograd, 7. novembra, ob pol desetih zvečer. (Oficielno.) Ob 5. popoldne je objavil revolucionarni vojaški odsek delavskega in vojaškega sovjeta proklamacijo, kjer sporoča, da je Petrograd v njegovih rokah, ki ga je dobil s pomočjo garnizije. Državni preobrat se je izvršil brez prelivanja krvi. Proklamacija izjavlja, da bo predlagala nova oblast takoj pravičen mir, da bo izročila kmetom zemljo in sklicala ustavodajalni zbor.

Začasna vlada odstavljena.

Petrograd, 7. novembra, ob pol dvanajstih zvečer. (Oficielno.) Odposlanci treh kozaških polkov, nastanjenih v Petrogradu, so izjavili, da se ne pokore začasni vladi in da ne nastopijo proti sovjetu, toda pripravljeni so, da zagotovijo javni red. Popoldne je imel petrograški sovjet izredno sejo, na kateri je povedal predsednik Trockij, da začasne vlade ni več. Del ministrov je aretiranih, predparlament razpuščen. Nato je govoril Ljening, katerega so burno pozdravili. Ljening je označil tri glavne probleme demokracije: 1. Takojšen konec vojne; nova oblast bo v to svrhu predlagala vojskujočim se državam premirje. 2. Oddaja zemlje kmetom in 3. ureditev gospodarske krize.

Pohod čet proti Petrogradu.

Berlin, 8. novembra. »Morning Post« poroča: Čete ruske severne fronte so se izjavile za petrograški delavski sovjet in korakajo proti Petrogradu. Vojaki, vdani sovjetu, so zasedli municijsko tovarno v predmestju Viborg.

Nemško brodovje pred Helsingforsom.

Stockholm, 8. novembra. »Stockholms Tidningen« poroča iz Haparande: Finci pripovedujejo, da je prekinjena železniška zveza med Petrogradom in Finsko. Del nemškega vzhodnomorskega brodovja je pred Helsingforsom.

Proti militarizaciji delavstva.

V sredo smo že na kratko poročali o debati, ki se je razvila v poslanski zbornici pri predlogu sodruga Wintra glede milita-

rizacije delavstva v industrijskih obratih. Debata je spravila na dan zopet precej novega materiala o postopanju z delavci, ki so pod vojaškim poveljstvom. Ukrajinski poslanec Singaliewicz je dejal ironično, da je sedaj res veselje živeti v Avstriji. Da to »veselje« natančneje označimo, prinašamo v naslednjem izpopolnitev našega predvečrajšnjega poročila iz poslanske zbornice.

Češki socialno demokratični poslanec dr. Leo Winter je pripovedoval različne stvari o razmerah v češki vojni industriji. Ko je bila postavljena praška železarska družba v Kladnu pod vojnodajateljni zakon, je smatralo vojaško vodstvo za svojo prvo nalogo, da zgradi ječe za delavstvo. Te ječe so stalno prenapolnjene. Nasprotno pa nihče ne ukrene ničesar, da bi odpravil sramotno nizke mezde delavstva. Samski delavci dobivajo na dan po 2 K 50 vin., oženjeni delavci, očetje štirih otrok, po 3 K 20 vin., na dan, in to v času, ko plačuje vojaška uprava sama moštvo za straženje po 2 K 80 vin. na dan, a mu daje poleg tega še obleko in mu preskrbi tudi razsvetljavo, kurjavo in menažo. To se je zgodilo tudi v času, ko je izkazala praška železarska družba 17 milijonov čistega dobička!

Poslanec sodrug Nemec je izpopolnil Wintrovo sliko s sledečimi podatki: V Dancovski tovarni v Pragi je bil vojaški vodja podpolkovnik Nowak. Ta je dejal delavstvu: »Nisem za to tukaj, da ščitim profit tovarnarja, temveč bom ščitil tudi pravice delavstva, da dobi zadostno mezdo in dovelj živila. Ali dolgo ni ostal. Podjetniki so se pritožili in kmalu so ga poslali proč. — V Ostravi so dejali rudarjem, da morajo producirati več premoga in da morajo zato delati vsak dan eno uro dlje ali pa ob nedeljah in praznikih. Rudarji so se odločili za nedeljsko delo. To pa ni bilo vojaškemu vodji všeč in nastopilo je vojaštvo s puškami! Poslanci so morali posredovati. Nato so pri ministrstvu za javna dela dognali, da gre za nespo-razum, toda po mnenju vojaškega vodje je bil to upor!

Ukrajinski poslanec vitez Singaliewicz je povedal sledeče lepe reči: Staršem, katerih dva sinova sta na bojišču, tretji je v ruskem ujetništvu, četrti je slep, so vzeli njihovo zadnjo oporo, zadnjega sina, 15letnega fanta in ga uteknili v črnovojniški delavski oddetek. Vse prošnje in vsi protesti so zamanj, sina ne vrnejo staršem! V neki bolnišnici na Dunaju leži ukrajinski kmet, ki je dobil sporočilo, da morajo opravljati skoraj vsa dekleta iz njegove vasi prisilno delo pri vojaškem trenu. Njegova 16letna hčerka opravlja že več mesecev posel trenskega voznika! Vsled vojaških odredb morajo tlačiti kmetje graščakom, a njihova lastna polja ostanejo neobdelana. Nekemu graščaku, ki je gradil žgalnico za žganje, so dali na razpolago ljudi in vprege, seveda nasiloma... Da, veselje je, živeti sedaj v Avstriji — tako je sklenil ukrajinski poslanec svoje poročilo.

Ob takih kričečih razmerah so povsem upravičene besede sodruga Seitz, ki je dejal v debati: »Delavstvo trpi že itak dovelj pod težkocami kapitalističnega gospodarstva. Ne postavljajte oblast države, vojaštvo, ki ste ga zbrali za obrambo domovine, v službo profitnih interesov kapitala! Ne pozivljajte vojaške sile, ki brani našo deželo pred sovražnikom, proti delavcem in

državljanom te države. Razmerje med delavstvom in podjetniki mora biti svobodno. V njegovem upravičenem boju za eksistenco, ne sme ovirati delavca militarizacija. Ako hočete doseči mir in red in dostojno razmerje med delavci in podjetniki, tedaj ščitite delavca. Delavci ne bodo prenašali nič več nadaljnjega poslabšanja svojega položaja. Potrpežljivo so prenašali, kar jim je nalagala vojna. Od vlade zahtevajo, da jih ščiti pred izkoriščanjem, zahtevajo, da jim olajša življenje, a ne da ga jim še otežuje. Mi, ki poznamo razmere in razpoloženje delavstva, ne izrekamo grožnje, temveč svarimo resno: Ne prenapenjajte loka! Prekličite odredbo o militarizaciji, ustvarite normalno razmerje!«

K. Kautsky:

Avstrija in Srbija.

Vprašanje je, če se ohrani albanski narod, ali če ne spada k onim »narodnim odpadkom«, o katerih sta pisala Marx-Engels leta 1849. katerih jeziki so obsojeni, da izumro, prav tako kakor z današnjimi Albanci na onaki kulturni stopnji stoječi Geli na Škotskem in Baski in Bretoni.

Prodiranje modernih produkcijskih razmer, razvoj prometa, razširjanje čitanja in branja bi lahko dvignilo Albance k moderni narodnosti, toda kot posledica teh faktorjev bi bilo prej pričakovati, da izpodrinejo rabo domačega jezika knjižni jeziki višje stoječih sosednih narodov, kakor pa da se dvigne albanski jezik do knjižnega jezika. Albancev je malo, morda komaj nad milijon — statistike še nimajo. Velik del Albancev govori že danes tuje jezike, Albanci na jugu grško, na severovzhodu srbsko, na obrežju večinoma italijansko.

Kakorkoli se oblikuje prihodnost Albancev, v sedanosti so nezmožni, da bi tvorili narodno državo ali sploh samostojno moderno državo. To je jasno pokazala poznejša komedija albanske kneževine.

Toda s tem še ni rečeno, da je treba podvreči Albance tujemu gospodstvu. Njihovi kljubovalni gorski rodovi imajo plamteče poželenje po svobodi, vsak poizkus, da se jim naprti vlado tujca ali domačina, bodo zavračali z vso silo. Predodsek našega časa je, če mislimo, da živi kaka skupnost lahko le v obliki moderne države s centralno oblastjo, z birokracijo, s stalno armado ali najmanj z žandarskim zborom. Bojevite Albance naj se prepusti samim sebi, zavarovati se je pred njihovim roparstvom in vse drugo se naj prepusti učinkom prometa, ki prodira zanesljivo in nevzdržno k njim. Tudi tukaj se lahko uporabi formulo: Balkan balkanskim narodom. Tudi tukaj prinese vsaka tuja intervencija zlo — če se ima pri oblikovanju albanske skupnosti pred očmi le blagor Albancev.

Ali ob času prve balkanske vojne ni šlo za to prav nič. Srbija je stremela po albanskem ozemlju, da dobi dohod k morju. Avstrija in Italija sta pa hoteli skupno ovirati Srbijo pri tem početju, edini sta bili le v tem negativnem cilju. Po njihovi volji naj bi ostala Albanija neprikrajšana, niti Srbija, niti Črna gora, niti Grška naj bi ne dobile nobene kosa Albanije zato, da prejme poznejši srečni dedič polno dedščino.

Srbija je spoznala, da je ogoljufana za svoj najvažnejši vojni cilj, za cilj, s katerim

bi postala, če ga doseže, gospodarsko neodvisna od Avstrije in bi se lahko svobodno razmahnila. Da je bilo vse prebivalstvo zaradi tega razočaranja razsrjeno, to je umevno. Ali način, po katerem se je hotela sedaj odškodovati Srbija na račun Bolgarije, ne pride na konto vsega njenega prebivalstva, temveč le na konto njenih vladajočih razredov.

Združitev vseh Srbov v eni državni tvorbi in njeno prodiranje k morju sta bila dva cilja, ki sta bila v soglasju s potrebami vsega prebivalstva in ki sta bila tudi v soglasju z načeli demokracije, da internacionalnosti. Toda nasilno razširjenje Srbije preko ozemelj, po katerih prebivajo Srbi in ki je pripadlo Bolgariji, to je bila gola oblastvena politika, bila je v nasprotju z demokracijo in je bila edinole v interesu oblastnikov in izkoriščevalcev Srbije. Na ta način pa je iskala Srbija »revanžo«. Kar je bila izgubila ob Adriji, je hotela pridobiti v Macedoniji. Prav tako je mislila Grška, ki se je morala umakniti Italiji iz južne Albanije. Grška in Srbija sta zahtevali od Bolgarske kompenzacije, pridružila se jim je še Rumunija. Bolgarija je odklonila vsako koncesijo, odklonila je tudi ruskega carja kot razsodnika, kakor je bilo določeno v zvezni pogodbi za spore med zavezniki. Tako je prišlo do druge balkanske vojne, ki se je pričela, ko je bila komaj prva končana. 30. maja 1913. je bil podpisan v Londonu preliminarji mir, a že so se pričeli konflikti med grškimi in bolgarskimi četami. 24. junija odpove Srbija pogodbo z Bolgarsko, 29. napade neka bolgarska armada srbsko, 11. julija prično Rumuni vojno in končno se dvignejo se Turki proti Bolgarom. Bolgarija podleže kmalu tej premoči. Že 30. julija pričenja mirovna konferenca v Bukarešti in 10. avgusta so tam sklenili mir. Kako hitro so se razpršili takrat vojni oblaki!

Trde določbe je morala priznati Bolgarija. Bolgariji so naložili mir nasilja, ne mir sporazumljenja. Mir, ki ni obetal trajnosti, ki je napravljal Bolgarijo za nespravljivo sovražnico Srbije, ki je imela že itak dovelj opravka s sovraštvom Avstrije. Vse je kazalo na bridko maščevanje. Takratna pregreha Srbije proti svetemu duhu demokracije se je izkazala tudi realnopolitično kot napaka, hujša od zločina.

Ali za enkrat se je ves svet oddahnil, da se je končala vojna, ne da bi bila napravila večje nesreče. Ves svet, z eno edino izjemo. Hashagen označuje to s skrivnostnimi besedami: »Do nameravane revizije bukarškega miru ne pride«. Avstrija je bila, ki je hotela ovreči mirovno pogodbo, ker je bila za Srbijo preveč ugodna. Ali njen protest ni našel sedaj nobene podpore pri njenih zaveznikih, ne pri Italiji, ne pri Nemčiji.

(Dalje prih.)

Vojna.

OFENZIVA PROTI ITALIJI.

Dunaj, 8. novembra. (Kor. ur.) Zvezne čete feldmaršala nadvojvode Evgena so v nevzdržnem zasledovanju sovražnika prodrele do Livenze. Sovražnik se je prehodil čez reko povsod močno spirala, a avstro-ogrske in nemške čete so ga na mnogih mestih vrgle nazaj in prisilile k nadaljnjemu umikanju.

Tudi v gorovju so Italijani na mnogih točkah pričeli odpor. Južno od Tolmezza, za našo fronto, se je sovražna kolona, ki je našla oporišče v utrdbi San Simeone, več dni borila proti naši obkoljevalni akciji; še le prednočnim je kolona prenehala z artiljerijskim ognjem in snoči je sama razstrelila utrdbo. Po večdnevnom boju je sovražnik položil orožje. Tudi v gorovju Cadore je prišlo do ljutih spopadov. Naše čete so se polastile važnih točk. Zvezne čete so večeraj ujele, oziroma uplenile: 1 generala, 1 divizijski štab, 2 polkovnika, 170 častnikov in 17.000 mož; uplenile so 80 topov in 6 letal.

Skupno število ujetnikov znaša sedaj 250.000 mož, število uplenjenih topov 2300. — Šef generalnega štaba.

Berlin, 8. novembra. Wolffov urad poroča iz glavnega stana: Naši v gorovju prodirajoči oddelki so zlomili odpor sovražnikovih zadnjih straž. Ob srednjem Tagliamentu med Tolmezzom in Gemono v utrdbah San Simeone zaostalim sovražnim oddelkom smo onemogočili umikanje ter jih prisilili, da so se udali. Ujeli smo 17.000 mož ter vplenili 80 topov. V nižini so se vneli boji ob Livenzi. S srditim napadom smo izsilili prehod čez reko, čeravno so bli vsi mostovi porušeni. Sovražnik se umika dalje proti zapadu. Skupno število ujetnikov je naraslo na 250.000, število vplenjenih topov na 2300. — Ludendorff.

Dunaj, 8. novembra. Večerno poročilo: Boji na Benečanskem potekajo ugodno. Zmagonosno prodiranje v Italiji gre nevzdržno svojo pot. V gorovju izpraznjujejo Italijani pozicijo za pozicijo, v nižini smo prekoračili odsek Livenza ter prodiramo dalje v benečanski ravnini. Bojno delovanje zveznih divizij je vzvišeno nad vsako hvalo.

Prodiranje v benečanski ravnini.

Dunaj, 8. novembra. Število ujetnikov znaša že nad četrt milijona; v sorazmerju je tudi število vplenjenih topov naraslo že na 2300. Te ogromne številke prekašajo celo ruski polom pri Gorlicah. Zvezne čete so prekoračile Livenzo ter so oddaljene od reke Piave le še 20 kilometrov. Razpršeni italijanski oddelki, ki se mestoma krepko branijo, ne utečejo svoji usodi. Prodiranju feldmaršala Conrada s tirolske fronte proti jugu se Italijani močno upirajo, a naše čete se bližajo gornjemu teku Piave ter kotlini Feltre-Belluno. Naše izgube v ofenzivi so razmeroma neznatne in tudi v tem oziru se dvajstja soška bitka ugodno razlikuje od prejšnjih bojev. Sovražnik pa je imel težke izgube, zlasti njegova kavalerija je skoraj uničena.

Vojni položaj.

Iz vojnoporočevalskega stana poročajo: V naglem zasledovanju sovražnika, ki se je umaknil čez Livenzo, so se čete generala Boroeviča približale do 15 kilometrov reki Piave. Ob srednji Piave se kažejo znaki italijanskega protisunka. Ob gornjem teku Piave sta armadi feldmaršala Conrada in generalobersta Kroatina stisnili italijanske divizije v ozko dolino v smeri Belluno-Feltre. Četrta italijanska armada se bliža kritičen trenutek. Skupne izgube Italijanov so narasle v zadnjih štirinajstih dneh na 350.000 do 400.000 mrtvih, ranjenih in ujetih. Četrta italijanska vojska je izgubljena. Francozi so v Sundgau pričeli razbremenilno ofenzivo proti Nemcem. Nemška fronta se drži. Sovražnik v prvih bojih ni dosegel uspehov.

Umikanje Italijanov.

Curih, 8. novembra. Premagana druga in tretja italijanska armada se umikata v široki fronti od izvira Piave do Adrije. Iz Benetk se vidijo v daljavi požari. Italijani sežigajo vasi in mesta za seboj. Švicarsko časopisje izraža dvom, da bi se Italijani mogli držati ob reki Piave.

Pomoč entente.

»Manchester Guardian« poroča, da smatra italijansko vojno vodstvo pomoč entente za nezadostno ter zahteva pomožni zbor, močan vsaj 400.000 mož.

Z ostalih bojišč.

Berlin, 8. novembra. Na flanderski bojni fronti sovražnik ni ponovil svojih napadov. Artiljerijsko delovanje pa je ostalo živahno; stopnjevalo se je zlasti proti odsekom ob Yseri in pri Paschendale. Mesto Dixmuiden je pod težkim ognjem minometov. V ozemlju Ailette smo pri uspešnih bojih v predpolju ujeli znatno število Francozov. V Sundgau živahen topovski ogenj. Francozi so popoldne naskočili severno in

južno od kanala Ren-Rhone. Pri Ammerzweilerju smo sovražnika vrgli nazaj, zapadno od Heidweilerja so nekateri kosi jarkov ostali v njegovih rokah. Proti večeru so se izjalovili štirje francoski napadi z velikimi izgubami. Od 3. novembra je izgubil sovražnik 24 letal. Ob ruski fronti je bil pri Brodeh in ob Moldavi živahnejši artiljerijski ogenj. Na macedonskem bojišču je postal topovski ogenj v loku Černe zopet živahnejši.

Politični pregled.

= »Avstrijska rešitev poljskega vprašanja. Berlinski »Lokalanzeiger« poroča o kronskem svetu, ki je bil v Berlinu, sledeče: »Širijo se vesti, da so veljala posvetovanja kakor tudi zadnja konferenca v državnem uradu za notranje zadeve, v prvi vrsti poljskemu vprašanju in sicer se je rešilo vprašanje v zmislu avstrijskih predlogov. Kakor znano gredo dunajske želje za tem, da se ustvari tesnejše razmerje med kongresno Poljsko in Galicijo«. K temu poročilo pristavlja dunajska »Arbeiter-Zeitung«, da ta »avstrijska rešitev« ni izraz volje avstrijskih narodov, temveč da rešujeta poljsko vprašanje zgolj krona in Poljski klub.

= Velika razburjenost v poslanski zbornici zaradi Poljske. Nameravana rešitev poljskega vprašanja po avstrijskem načinu je vplivala v poslanski zbornici kakor bomba. Ukrajinci, Jugoslovani, Čehi in nemški socialni demokratje izjavljajo, da nikakor ne morejo pritrditi »avstrijski« rešitvi poljskega vprašanja. Ukrajinci so izjavili vladi, da pretrgajo zaradi tega vse stike z vlado. Češki in jugoslovanski klub hosta na današnji seji zbornice interpellirala vlado. V proračunskem in finančnem odseku sta bila sprejeta enaka predloga češko-ukrajinsko-jugoslovanskega bloka, da se povabi ministrski predsednik v odsek. Ob 4. popoldne je prišel Seidler v proračunski odsek, kjer je na kratko poročal, da se vrše med nemško in avstrijsko vlado le predpogajanja za rešitev poljskega vprašanja. Nato je prišlo v odseku do tako burnih prizorov, da je moral predsednik zaključiti sejo.

= V justičnem odseku poslanske zbornice je poročal dr. Ofner o sklepih gosposke zbornice glede že znanih treh justičnih predlogov. Justični odsek je sklenil, da se vrnejo vse kazenske zadeve izjemnih sodišč, ki niso bile do 7. julija končane še s pravomočnimi sodbami, predpreiskavi. Ostale predloge glede porotnih sodišč je sprejel odsek v prvotni obliki. Dalje so bile sprejete tri resolucije: Resolucijo Poljaka dr. Grossa, naj ostane vojaško sodstvo na podlagi § 14 omejeno le na najožje vojno ozemlje in na zgolj vojaškopravne zadeve; resolucijo Čeha dr. Körnerja naj predloži justični minister statistiko vseh sodb vojaških sodišč in resolucijo, naj se preiščejo vse razsodbe vojaških sodišč v smeri, če so primerne za novo postopanje ali za amnestijo.

= Zopet proces proti »upornim« delavcem. Pred praškim divizijskim sodiščem je bil zopet uporniški proces proti militariziranim delavcem. Obtoženih je bilo 30 delavcev od praškega delavskega nabiralnega kadra na Hradčinu zaradi zločina upora. Obtoženci so zgolj delavci in sicer strojni ključavničarji, kovači itd. 4. maja so bili komandirani od delavskega nabiralnega kadra v železarsko tovarno v Kladnu, da razkladajo koks. 5. maja so pričeli z delom, 6. maja so se pritožili pazniki pri nadinženirju Baumgartnerju, da delo prav počasi napreduje. Nadinženir je zapovedal, da morajo biti razloženi vagoni še isti dan, vsega skupaj je bilo 300 vagonov, če se prav dela čez uro. Narednik Klobasa je zapovedal delavcem, da morajo delati brez odmora in jim je prepovedal, da bi imeli odmor za večerjo. Delavci so šli kljub temu večerjat in le nekateri so se vrnili. V nedeljo naj bi nadaljevali z razlaganjem koksa, toda delavcev ni bilo. Šli so peš v Prago, da vzamejo na Hradčinu, kjer so bile spravljene njihove stvari, sveže perilo. To je vsa vsebina upor-

niške obtožbe! Soobtožena sta tudi neki narednik in četovodja, ker nista takoj naznaila vse zadeve v Kladnu, temveč sta se pe-ljala zaradi obtožbe k nabiralnemu kadru v Prago. Sodba se glasi: Vsi obtoženci so bili oproščeni zločina upora. Popolnoma oproščeni sta bili narednik Klobasa, četovodja Preissler in pet črnovojniških delavcev. Zaradi zločina samovoljne odstranitve od dela je bilo obsojenih sedem delavcev, vsak na kedem mesecev ječe, sedem delavcev, vsak na tri mesece ječe zaradi zločina samovoljne odstranitve od dela in kršitve subordinacije dva delavca, vsak na štiri mesece ječe.

— **Slovenski deli osvojenega italijanskega ozemlja.** Na zadnji seji poslanske zbornice so stavili dr. Rybář in tovariši predlog, naj ukrene ministrski predsednik vse potrebno, da se uvede narodnostnim razmeram odgovarjajoča uprava v slovenskem delu videmskega okraja. Vlada naj odpošlje v to ozemlje slovenske uradnike s Primorskega, učitelje in duhovnike.

— **Novi nemški rajhskanceler Hertling** je prišel že v nasprotstvo s strankami večine, ker noče poklicati na odločilna državniška mesta parlamentarcev. „Berliner Tageblatt“ piše: Grof Hertling lahko voli. Toda za stranke večine in za levico ni nobenega dvoma več. Če hoče biti Hertling kanceler proti rajsh-tagu, dobro, naj to poizkusi.

— **Maksim Gorkij za takojšen mir.** Maksim Gorkij pozivlja v svojem listu ruske delegate za pariško konferenco v imenu vse Rusije, naj zahtevajo takojšen sklep miru. Če pariška konferenca ne izpolni te zahteve, tedaj stopi sam na čelo pacifistično revolucionarne Rusije in reši Rusijo pred imperalizmom tujine.

Dnevne beležke.

— **Zopet na domači grudi!** Sodrugi begunc nam piše: Po dveh dolgih letih sem imel danes zopet priliko, da vidim svojo rojstno vas, nekoč tako krasno. Pogumno sem korakal proti vasi, pospešujoč svoje korake, kakor da me čaka tam največja sreča. Toda pri vsakem koraku so se mi odkrivale nove grozote, veselje se je izpremenilo v strah, kaj da še pride. Skačem čez okope, čez trnje, preko nevarnega vojnega materiala, stopam tako narahlo, kakor da hodim po jajcih. Tako sem se priplazil do vrha vrtojskih gričev. Gledam okolo sebe, da bi zazrl našo nekdanjo tako lepo vas Vrtojbo. Ni je bilo več! Kupi črnih razvalin — to je bilo vse. Stopam doli proti vasi mimo okopov, lijakov, izdolbenih od granat in pridem do kraja, kjer je stala nekoč moja hišica. Kup kamenja še znači, kje je stala nekoč. Nikjer žive duše, samo velike, dobro rejene podgane se pade semintje. Ozrem se še dalje po vasi, a vse je razrušeno, razbito, uničena domovja. Med razvalinami stoje luže, še rdečkaste od prelite krvi... Tako me je pretresel ta prizor, da me je obilil mrzel znoj. Cerkev je na pol porušena, zvonik leži na tleh, ura po strani, zvonovi ukradeni, občinski dom porušen, na šoli se še blešči slovenski napis „Ljudska šola“, vse naokrog same razvaline, skrivališča za podgane, lepe Vrtojbe ni več...

— **Iz kmetijske družbe kranjske.** Centralni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske je imenoval za društvenega tajnika inž. agr. Jakoba Lah'a, pristava deželno-kulturnega inšpektorata pri namestništvu v Trstu. Inž. Lah postane naslednik ces. svetnika Gustava Pirca, ki je kot generalni ravnatelj na lastno prošnjo upokojen.

— **Preiskave potne prtljage po železnicah.** Kakor znano so oblasti prepovedale nakup živil. Umljivo pa je, da zaradi nastalih razmer posamezniki skušajo kljub prepovedi priti do živil tako ali tako. Ker jih v bližnji okolici ni lahko dobiti, morajo v bolj oddaljene kraje po železnici. Seveda, oko dostave čuje vedno in povsod, zato se mnogokrat prigodi, da s trudom in za drag denar pridobljeno zrnje, ne pride na svoj cilj. Službojuči organi pa pri tem svojem lovu prav radi pozabijo na predpise, ter odpirajo dotno prtljago, ne da bi bil lastnik navzoč.

Pa tudi način te preiskave je večkrat graje vreden, ker se pri tem prav nič ne pazi, da bi prtljago tako odpirali, da ne bi imel lastnik škode. V Št. Vidu pri Zatični se je n. pr. že večkrat zgodilo, da je službojuči organ, odpiral tako neprevidno, da je prtljago skoraj popolnoma pokvaril. Zato bi bilo na mestu, da pristojna oblast te gospode pouči, kako naj ravna pri tem poslu. Prosili bi pa tudi, da se prtljaga odpira ob navzočnosti lastnika. Znan nam je upr. slučaj, da se je neka žena, ker se je prtljaga odpirala ob njeni nenavzočnosti pozneje pritoževala, da ji manjka nekaj kilogramov masla. Sum je seveda padel takoj na železničarje. Neprijetno je to, če se očita železničarjem, ki so trdo zaposleni, stvari, ki jih je povzročilo nepravilno ravnanje drugih ljudi.

— **Umor.** 7. novembra okoli 9. zvečer je v gostilni pri Franževih v Sostrem pri Ljubljani zabodel nek vojak domačo hčer Jero Porentovo dvakrat v prsa z bajonetom. Bila je takoj mrtva.

— **Z Bukovice pri Škofiji Loki poročajo,** da je utonil v narasli Sori neki nemški častnik. Neki ogrski vojak pa je izvršil samoumor.

— **Neznano utopljenko so potegnili** 4. t. m. iz Krke na Otoku pri Škofiji. Stara je okoli 40 let, oblečena v čedno temno obleko, rjavo jopo in črn predpasnik. Znakv nasilnosti nima. Truplo še ni bilo dolgo v vodi.

— **Pomanjkanje živil v Trstu.** Včerajšnji »Lavoratore« prinaša zelo obupno poročilo o aprovizaciji v Trstu. Iz članka je razvidno, da moke za polento niso že ves mesec oktobra dobili. Krompirja je v oktobru prišlo samo 47 vagonov, in to za Trst in vso Primorsko. Deillo se je samo po pol kg na osebo in teden. Te dni je pretela nevarnost, da Trst ostane še brez kruha. K sreči je prišlo zadnji dan nekaj moke, ki je pa seveda ni toliko, da bi bila nevarnost odpravljena. Sladkorja je prišlo v oktobru samo 5 vagonov, namesto določenih 49. Izmero sladkorja so znižali na tri četrti kg na osebo in še ta množina ni zagotovljena. Sedaj grozi nevarnost, da ostane Trst brez masti. Trst ima dobiti 31 vagonov na mesec, dobili pa so samo en vagon, pet je obljubljenih. Za kavino mešanico imajo karte, kave pa ni. Meso se še dobi, ali cena je že 16 kron za kilogram; po takih cenah ga seveda široke plasti ljudstva ne morejo kupovati. Ljudstvo je obupano, ker ne ve, če bo jutri imelo sploh kaj jesti. Pod pritiskom teh razmer sklicuje socialna dem. stranka svoje pristaje na shod, ki bo v nedeljo, 11. t. m. ob 10. uri dopoldne v »Delavskem Domu« na katerem se bo razpravljalo o teh žalostnih razmerah.

— **Izgube aprovizacijske komisije v Trstu** v zadnjem času zelo naraščajo. Samo pri špehu izgubi zadnji so 1 milijon kron na mesec. Komisija kupi špeh po 35 kron kilogram, prodaja ga pa po 16 K 70 vin. Pri vojni kuhinji je dosedaj zgubila 1.200.000 K. Zaradi tega je morala ustaviti nadaljnjo sprejemanje novih priglasev, povišati cene in zmanjšati porcije; na ta način misli deficit zmanjšati.

— **Sol namesto špeha.** Te dni je dobila tržaška aprovizacija en vagon špeha z Ogrskega po 28 K kilogram, prosto v Budimpešti. V tem vagonu ni bilo nič manj kakor 3100 kilogramov soli. Ogrji pač znajo.

— **Slike s pogreba dr. Kreka:** Dr. Krek na mrtvaškem odru; sprevoz pred frančiškansko cerkvijo; pred Krekovo vilo; društvene zastave; poslanci v sprevozu; škof ob grobu; dr. Korošec ob odprtem grobu — priobčujejo ta teden »Tedenške Slike«. Ta številka ima tudi zanimive slike z laškega bojišča: Naša ofenziva na Banjski planoti; naš cesar v zopet osvobojeni Gorici in na Laškem; vojaško pokopališče; naši vojaki v oklopnem vlaku med bojem; ogromen lija, ki ga je izkopala mina; delo naših pionirjev; vojna opekarna; vojne orglje iz lepenke itd. — »Tedenške Slike« priobčujejo tudi zanimive »Spomine na dr. Kreka«. Opozarjamo na »Tedenške slike« ter jih priporočamo vsakomur.

Zadružni vestnik.

Pozor člani kons. društev! Vsak teden trikrat, in sicer v ponedeljek, sredo in petek bo prinašal »Naprej« vesti iz kons. društev in iz »Vojne Zveze«. Opozarjamo delavce, da bero v »Napreju« te vesti.

Ljubljana. V prodajalnah »Kons. društva za Ljubljano in okolico« se dobi: jedilni kostanj po K 1'20 —, jabolka prve vrste, zim-ska 1'60, jabolka druge vrste, zim-ska K 1'30 — jedilna rastlinska mast, K 16'— za 1 kg; ementalški sir K 12'— 1 kg. — Te dni dospe več vagonov sladke repe.

Sava — Jesenice — Koroška Bela. V filialah kons. društva: Kostanj K 1'40 — 1 kg; jabolka K 1'30 1 kg. Te dni dospe več vagonov sladke repe.

Tržič. Pozor, člani konsumnega društva za Ljubljano in okolico! Te dni bode voditeljica prodajalne Tržič razdejala družinske izkaznice »Vojne Zveze« za to prodajalno. Na podlagi te izkaznice bodo člani prejeli za mesec november moko in krompir itd. Potrudite se v prodajalno. — Moka in krompir za mesec november sta že nakazana in vsi člani ter oni, ki so se oglasili potem »Vojne Zveze« za našo prodajalno, dobe že ta mesec moko in krompir.

Aprovizacija.

Sveža repa na rumene izkaznice C števil. 241 do 480. Stranke z rumenimi izkaznicami C št. 241 do 480 dobe svežo repo v soboto, dne 10. t. m. popoldne na Poljanski cesti št. 15. Določen je tale red: od 2. do 3. št. 241 do 320, od 3. do 4. št. 321 do 400, od 4. do 5. št. 401 do 480. Vsaka oseba dobi 10 kg. Kilogram stane 10 vin. Prinesite vreče.

Špeh za II. okraj. Stranke II. okraja prejmejo špeh v soboto, dne 10. t. m. in v nedeljo, dne 11. t. m. na Poljanski cesti št. 15. Določen je tale red: v soboto, dne 10. t. m. od 1. do 2. št. 1 do 200, od 2. do 3. št. 201 do 400, od 3. do 4. št. 401 do 600, od 4. do 5. št. 601 do 800. V nedeljo, dne 11. t. m. dopoldne od 8. do 9. št. 801 do 1000, od 9. do 10. št. 1001 do 1200, od 10. do 11. št. 1201 do 1400, od 11. do 12. št. 1401 do konca. Vsaka oseba dobi 1/2 kg, kilogram stane K 8'80. Poleg nakazil za mast prinesite s seboj tudi mesečne maščobne izkaznice.

Meso na rumene B izkaznice. Stranke z rumenimi izkaznicami B prejmejo meso v soboto, dne 10. t. m. popoldne v cerkvi Sv. Jožefa. Red je ta-le: od 1 do pol 2 št. 1 do 200, od pol 2 do 2 št. 201 do 400, od 2 do pol 3 št. 401 do 600, od pol 3 do 3 št. 601 do 800, od 3 do pol 4 št. 801 do 1000, od pol 4 do 4 št. 1001 do 1200, od 4 do pol 5 št. 1201 do 1400, od pol 5 do 5 št. 1401 do 1600, od 5 do pol 6 št. 1601 do konca. 1 oseba dobi 1/4 kg, 2 osebi 1/2 kg, 3 in 4 osebe 3/4 kg, 5 in 6 oseb 1 kg, 7 do 8 oseb 1 1/4 kg, več oseb 1 1/2 kg. Kilogram stane 2 kroni.

Oddaja cenejšega mesa na Viču. Občani Viča, ki imajo rumene izkaznice B in rumene izkaznice C prejmejo meso v soboto, dne 10. t. m. popoldne v mesnici gospoda Škrila na Viču. Določen je ta-le red: od 2 do pol 3 stranke z rumenimi izkaznicami B št. 1 do 100, od pol 3 do 3 št. 101 do 200, od 3 do pol 4 št. 201 do konca, stranke z rumenimi izkaznicami C od pol 4 do 4 št. 1 do 100, od 4 do pol 5 št. 101 do 200, od pol 5 do 5 št. 201 do 300, od 5 do pol 6 št. 301 do 400, od pol 6 do 6 št. 401 do konca.

Oddaja cenejšega mesa v Mostah. V nedeljo, dne 11. t. m. dopoldne bo oddajala mestna aprovizacija v mesnici gospoda Karla Štruklja na Zaloški cesti št. 14 občanom Most praišče meso po znižani ceni. Določen je ta-le red: od 7. do pol 8. dopoldne stranke z rumenimi izkaznicami B št. 1 do 100, od pol 8. do 8. št. 101 do 200, od 8. do pol 9. št. 201 do konca, od pol 9. do 9. stranke z rumenimi izkaznicami C št. 1 do 100, od 9. do pol 10. št. 101 do 200, od pol 10 do 10. št. 201 do 300, od 10. do pol 11. št. 301 do 400, od pol 11. do 11. št. 401 do konca.

401 do konca. 1 oseba dobi $\frac{1}{4}$ kg, 2 osebi $\frac{1}{2}$ kg, 3 in 4 osebe $\frac{3}{4}$ kg, 5 in 6 oseb 1 kg, 7 in 8 oseb 1 $\frac{1}{4}$ kg, več oseb 1 $\frac{1}{2}$ kg, kilogram stane 4 K.

Zadnje vesti.

Izpremembe v Nemčiji.

Berlin 8. novembra. Državni tajnik dr. pl. Helfferich je podal cesarju svojo ostavko kot namestnik državnega kanclerja. Cesar je ostavko odobril.

Berlin 8. novembra. Wolffov urad poroča, da bo namesto Helffericha najbrže imenovan državnim tajnikom član državnega zbora tajni svetnik pl. Payer v svojstvu namestnika državnega kanclerja. Podpredsednik pruskega državnega ministrstva postane baje član pruskega deželnega zbora profesor dr. Friedberg.

Iz Rusije.

Kodanj, 8. novembra. Petrograška brzojavna agentura poroča: Šef diplomatske pisarne Kerjenskega, knez Trubeckoy, je imenovan poslanikom v Rimu, dosedanjí upravitelj poslaništva v Rimu, Giers, pa poslanikom v Londonu.

K dogodkom na Ruskem.

Petrograd, 6. novembra. (Agentura.) Ob začetku dneva so se polastile po večurnem obleganju in po boju z puškami čete revolucionarnega odbora zimske palače, kjer so bili zbrani razen Kerjenskega vsi ministri. Na enak način so se polastile čete generalnega štaba.

Pomoč za Finsko.

Kodanj 8. novembra. Oficielni poslanik finskega senata, profesor Wendt, ki se trenutno nahaja v Kodanju, se je brzojavno obrnil na Wilsona, Lloydja Georgeja in Asquitha s prošnjo za nujno pomoč Finski, ki nima nikakih sredstev ter jej neizogibno preti lakota.

Poraz Italijanov.

Lugano, 8. novembra. Tnkajšnjemu italijanskemu konzulatu blizu stoječi listi pripravljajo tudi na to, da bodo morali Italijani opustiti tudi črto Piave in celo Benetke. Listi pričakujejo, da se ustavijo Italijani šele ob Adizi, ker smatrajo italijanski zavezniki, da je šele ozemlje onostran Benetk pripravno za protiofenzivo.

RIM.

Duhovito zasnovan zgodovinski roman slovečega francoskega pisatelja EMILA ZOLA. Poslovenil E.K. Cena izvodu je 5 K, po pošti 20 v več. Dobiva se v knjigarnah in tudi potom uprave našega lista.

Listnica uredništva.

Cenjene sotrudnike nujno prosimo, da obravnavajo snov, ki jo nameravajo obdelati v kratkih člankih; če je snov obsežna, naj se razdeli na več člankov. List mora prinašati različno gradivo. To je pa le mogoče le tedaj, če cenjeni sotrudniki upoštevajo našo prošnjo. Že sedaj imamo nakupičenega gradiva kar za pol meseca in vse je aktualno in obsežno, a razentega naj bi priobčevali še poročila o vsakdanjih pojavih in dogodkih.

Dr. I. V. — Nimate prav. „Naprej“ rad odpre predala vsakemu članku in dopisu, ki

ima pošten namen. Seve: blažiti lastno stranko, metati na delo sodrugov, ki so vršili svojo misijo kar najpoštenje, to ne gre. Levica in desnica le takrat uspevata, kadar imata zdravo glavo...

O. K. v Lj. — Intervencija pomeni: posredovanje. Kadar gre poslanec kam posredovati, temu pravijo: intervencija. Ta beseda se rabi tudi v meničnem prometu.

A. B. v T. Naročite „Konsumentični manifest“. Cena 40 vin. — po pošti 10 vin. več. Dobi se v naši upravi.

Št. 15.769.

Razglas.

V smislu deželnega zakona s 17. dne junija 1870, št. 21 dež. zak., o varstvu zemljskih pridelkov proti škodi gosenic, hroščev in drugih škodljivih mrčesov, se naroča vsem posestnikom, uživalcem in najemnikom zemljišč v ozemlju mestne občine ljubljanske, da jim je

do 15. novembra letos

svoje sadno in olepševalno drevje, grmovje, seči, lesene vrtné plotove in hišne stene na vrtovih, na poljih in na travnikih očistiti zapredenih gosenic, mrčesnih jajec in zapredkov (ličink) in sežgati ali kakor si bodi pokončati nabrana goseničja gnezda in jajca.

Prav tako je gosenice, ako se pomladi pokažejo na drevju, grmovju in rastlinah, kakor tudi zapredke pokončati **kakor hitro mogoče, a najdalje do 15. maja.**

Kadar se drevje, ki so ga napadle gosenice, poseka ali kadar se veje, ki so jih napadle gosenice, odsekajo, tedaj se tako drevje oziroma take veje se smejo pustiti v tem stanju ležati, ampak morajo se gosenice obrati od njih ali pa drevje in veje precej sežgati.

Dalje morajo gori imenovane osebe hrošče, dokler letajo, od svojega sadnega in lepotebnega drevja, lepotebnega grmovja in drevoredov, potem od drevja ob gozdnihih robih v istih slučajih, kjer je tega treba zaradi bližine, vsak dan, zlasti ob ranih urah otresti in pokončavati ali obračati kmetijstvu v korist.

Na polju se morajo črvi (podjedi, ogrci) pri oranju ali kopanju zemlje precej za plugom, motiko ali lopato pobirati in takoj pokončati.

Če se bode kdo obotavljal gori navedena opravila izvršiti do določenega časa, jih bode mestna občina dala izvršiti na njegove stroške, vrhu tega pa se mu naloži na korist občinske blagajne globa od 2 do 20 K, in če bi se to ponovilo, do 40 K; kdor bi ne mogel plačati globe, bode kaznovan z zaporom od 12 ur do 4 dni.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 27. oktobra 1917.

Mi popravljamo Vaše stare čevlje

in jih naredimo, da so kot novi

z Weberjevimi patent „Ideal“ gibljivimi in lesenimi podplati.

Našitje podplatov kompletno stane za čevlje:

za moške K 7.—, za dame K 7.—, za dečke K 6.50, za deklice K 6.50
za otroke K 5.50, Poprava peša K 2—4, Rep . . . K 1—4

Poprava čevljev se naroča v hotelu „Stadt Wien“, soba 9.

Trpežni, ne ropočelo, gibljivi, nepremočljivi

so naši patent „IDEAL“ podplati.

Mi delamo stalno za:

c. kr. vojaške oblasti, (dobava več stotisočev) deželni zavod Steinhof, c. kr. ravnateljstvo Severne železnice, državnih železnic, tobačno tovarno na Rennwegu, Hammerbrot-pekarno gospodarsko zvezo uradnikov, c. kr. finančno ravnateljstvo na Dunaju, pivovarno Schwechat, mestno vozno podjetje i. dr.

Najhitrejša dobava!

Najnižje cene!

Splošno kreditno društvo

reg. z. z o. z. v Ljubljani

sprejema prijave na **VII. 5½% avstrijsko vojno posojilo** po objavljenih pogojih, tako da stane nominalnih K 100.—.
I davka prosto 5½% amortizacijsko državno posojilo K 92.—,
II davka proste 5½% dne 1. avgusta 1926 vračljive državne zakladnice K 94.—.